

הרב פרופ' נריה גוטל

על פולמוס הגיור: הלכה ו/או השקפת עולם?¹

הביקורת החרדית המוטחת בהליכי הגיור "הממלכתי"² בשנים האחרונות, מתנסחת לרוב בסגנון הלכתי, או למיזער כזה המתיימר להיות הלכתי, בעוד שלאמיתו של דבר היא אינה אלא פסידו-הלכתית. חדשות לבקרים יוצאת התקשורת החרדית, כמו גם הציבוריות החרדית, בהתלהמות נחרצת נגד המעש של בתי הדין הממלכתיים לגיור, בטענה כביכול הליכי הגיור הננקטים בהם אין להם סמך ובסיס הלכתיים ראויים. ואולם, בין טענות אלה ובין העובדות אין דבר וחצי דבר. בחינה דקדקנית של הביקורת מחד גיסא ושל התשתית ההלכתית מאידך גיסא ובחינת אלה ואלה על רקע המתרחש בפועל בבתי הדין חושף את מופרכות הטענות, שומטת את הקרקע תחתן ומציבה את הפולמוס במקומו המדויק.

אהבת הגר

נקדים ונדגיש: אין כל חולק על החובה המצוויתית שבאהבת הגר. כך כתב הרמב"ם בספר המצוות (מצוה ר"ז):

הציווי שנצטוונו לאהוב את הגרים, והוא אמרו יתעלה: "ואהבתם את הגר" (דברים י', יט)... וברוב המדרשות ביארו שה' ציוונו על הגר כמו שציוונו על עצמו יתעלה, והוא אמרו "ואהבת את ה' אלהיך" (דברים ו', ה), ואמר "ואהבת את הגר".

ושוב כתב זאת הרמב"ם במשנה תורה (הלכות דעות ו', ד):

אהבת הגר שבא ונכנס תחת כנפי השכינה שתי מצוות עשה, אחת מפני שהוא בכלל ריעים ואחת מפני שהוא גר והתורה אמרה "ואהבתם את הגר", ציווה על אהבת הגר כמו שציווה על אהבת עצמו שנאמר "ואהבת את ה' אלהיך", הקב"ה עצמו אוהב גרים שנאמר ואוהב גר. כדי כך מגיעה אהבת הגר ואפילו הערצתו, שהאדמו"ר מפיאסעצנא רבי קלונימוס קלמיש זצ"ל הי"ד, אף כתב במאמרו "צו וזירוז", את הדברים

1 * תמצית הרצאה במסגרת יום עיון על הוראת אזרחות בחמ"ד, אורות ישראל – קמפוס רחובות, ניסן תשע"א.

2 סקירה תמציתית על הליכי ייסודו של 'מינהל הגיור' ושל קורותיו, ראו בספרו של הרב ישראל רוזן, 'ואוהב גר': אור על הגיור בישראל, אלון שבות תשע"א, עמ' 18-25 ; 280-284 ; 295-301.

הבאים:

רבונו של עולם, רוצה אני בכל ליבי לתת לך משהו,
משתוקק אני להתקרב אליך ולעשות לך נחת רוח,
מה אתן ומה אוסיף לך?

האלמד תורה?

הלוא זה עידן ועדנים שלומד אני בכל כוחי.

האוסיף להתפלל?

הלוא תמיד משתדל אני בעבודת התפילה.

הלוואי שיכולתי להתגייר!

אך מה אעשה? נולדתי יהודי!

כאמור, על האמור מעלה אין חולק, לא באסכולה זו אף לא באסכולה זו, והדברים ידועים ומוסכמים - תיאורטית. פרקטית, לעומת זאת, זו כבר "אופרה" אחרת. כאשר מגיעים לדיון בהליכי הגיור "הממלכתיים", או-אז מטיחים בהם אבני בליסטרות, כדוגמת "שיטת הרב דרוקמן היא לוותר על קבלת מצוות מלאה כתנאי לגיור... קם מיעוט קטן של תלמידי חכמים ודיינים, ובשם האחריות לכלל-ישראל – שכביכול יש להם מונופול עליה – כופים עלינו מדיניות גיור בעייתית מאוד" (הרב ד"ר מיכאל אברהם, אקדמות כב); "זעזוע ומחאה כואבת ונמרצת על חילול ה' בהכשרת אלפי 'גיורי' הצבא... באורח תמוה ביותר הוחלט שעל פי ההלכה גיורי צה"ל תקפים ע"פ תורתנו הקדושה... על פי הוראת גדולי ישראל - כל מי שייתן יד להכשרת הגיורים המזויפים ברבנות ובפרט הנערכים בצה"ל, יישא באחריות אישית של ההתבוללות הנוראה ומחרים את עצמו לנצח מהיהדות החרדית" (יתד נאמן) ועוד כהנה וכהנה.

כאן אם כן המקום לשאול: האם אכן קיימים חילוקי דעות מהותיים בין האסכולה החרדית ובין האסכולה הנהוגה בבתי הדין הממלכתיים, בכל הנוגע לעקרונות ההלכתיים של הגיור?

נסקור להלן, בקצרה, ארבע נקודות מהותיות לגיור וננסה לבחון מהם מקורות הפסיקה ומהן ההכרעות המעשיות, והאם בתשתית זו אכן ישנה מחלוקת או שבבסיסם הדברים [אמורים להיות] מוסכמים.

קבלת מצוות

אחת הטענות המרכזיות המוטחת במערכת הגיור הממלכתית היא כי אינה דורשת קבלת מצוות ובשל כך גיוריה אינם תקפים. דא עקא, האמת היא שמדיניות מערכת הגיור הממלכתית הפוכה בתכלית. היא אומרת בפה מלא, אף דורשת בפה מלא, קבלת מצוות. היא נסמכת על אמירותיו החוזרות ונישנות של הרמב"ם בנדון, כמו גם על הכרעת השולחן ערוך, אשר הלכה למעשה קבעו

כי קבלת מצוות הכרחית וכי בלעדיה אין גיור:
 וכן לדורות, כשירצה הגוי להכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה, ויקבל
 עליו עול תורה, צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן... (רמב"ם, הלכות איסורי
 ביאה י"ג, ד);
 כל העכו"ם כולם כשיתגיירו ויקבלו עליהן כל המצוות שבתורה והעבדים
 כשיתחררו הרי הן כישראל לכל דבר... (שם, שם י"ב, יז);
 העבדים שהטבילו אותם לשם עבדות וקבלו עליהם מצוות שהעבדים חייבים
 בהם יצאו מכלל העכו"ם ולכלל ישראל לא באו... (שם, שם, יא);
 ... כללו של דבר אין מניחין אותן לחדש דת ולעשות מצוות לעצמן מדעתן
 אלא או יהיה גר צדק ויקבל כל המצוות או יעמוד בתורתו ולא יוסיף ולא יגרע
 ... (שם, הלכות מלכים י', ט);
 כל ענייני הגר... צריך שיהיו בג' הכשרים לדון וביום. מיהו דוקא לכתחילה,
 אבל בדיעבד אם לא מל או טבל אלא בפני ב'... הוי גר, חוץ מקבלת המצוות
 שמעכבת אם אינה ביום ובשלושה" (שו"ע יו"ד רס"ח, ג).
 יצויין כי בקבלתם הכרעה זו, חלוקות שתי הקבוצות הנ"ל – האסכולה
 החרדית ואסכולת בתי הדין הממלכתיים – על שתי קבוצות אחרות: על
 הקבוצה הליברלית (רפורמים וקונסרבטיבים) ועל קבוצה המזוהה עם "המכון
 המשותף לגיור, בחסות שלושת זרמי היהדות".³ קבוצות אלה אכן נכונות לוותר

3 בבואת מדיניות המכון משתקפת, במידה לא מבוטלת, בספרם של הפרופסורים צבי זוהר
 ואבי שגיא, 'גיור וזהות יהודית', ירושלים תשנ"ה. ביקורת תקיפה על הספר ועל מחבריו,
 ראו 'ואוהב גר' הנ"ל, עמ' 268-270: "הספר 'גיור וזהות יהודית' - שטחי ומגמתי... אנטי
 רבני-הלכתי, משכילי"; המחברים עצמם לא זו בלבד שאינם רבנים, הם "אקדמאים חוקרים
 כביכול". לאור איום בתביעה הבהיר רוזן שהוא לא בא לפקפק בכישוריהם האקדמיים
 אלא לבטא היעדר איזון אקדמי במעורבותם ההלכתית-מעשית: "אקדמאי המתריס וקורא
 תיגר כלפי הרבנות הראשית... עקב מסקנתו האישית ש'יש דעה' אחרת... אדם זה נחשד
 בעיני כי השקפת עולם קדמה למחקרו". זאת ועוד, ספר "הנובע מבית מדרש הנמצא
 בסיטרא ה'אחרא': המרכז לחקר ההלכה במכון שלום הרטמן" פסול לחלוטין. "כידוע, הגישה
 של 'התפתחות ההלכה' וקריאה לחזור ל'מקור' תוך ויתור על מסורת הדורות – אינה חדשה,
 וריח רפורמה עולה ממנה".

לקבוצה זו נכון לצרף – גם אם אינם ממש "חדא מחתא" – קבוצה המכונה על ידי הרב רוזן,
 בספרו הנ"ל, עמ' 243-244 (וראו שם גם עמ' 98, 258-259), "הגיגנים חובשי כיפות, ואפילו
 רבנים 'תנ"כיים' ו'מחשבתיים' (להבדיל מן ה'הלכתיים')". הכוונה למשל ל"ידידי הרב יואל
 בן נון השוטח שוב את משנתו המוכרת לבצע גיור מרוכז והמוני". חברי קבוצה זו, לפי
 תיאור הרב רוזן, "חולמים על גיור קבוצתי רחב ממדים: טבילה בירדן או בכנרת, כמעשה
 נהר הגנגס בהודו, קריאת ה' הוא האלקים', והופ – יהודים!". תגובת הרב רוזן: "האם
 התנ"כיות של הרב יואל העבירה אותו על דעת "ראש הישיבה" שבו? ... לית מאן דפליג כי
 אין להצעתו כל ערך הלכתי. אין דבר כזה ומעולם לא היה! מושג הגיור הוא פרטני בהגדרה
 וקשור להוויה האישית ולחוויה הנפשית. כל רעיון להפיק אירוע גיור המוני יכול להיוולד

– במידה זו או אחרת – על מחוייבות לקבלת מצוות. לא כן אסכולת בתי הדין הממלכתיים לגיור כמו גם האסכולה החרדית, אשר מחוייבות לחלוטין לפסיקות הרמב"ם והשו"ע הנ"ל.⁴

סוף דבר, בסעיף מהותי זה אין הבדל בין תפיסת בתי הדין לגיור את ההלכה ובין תפיסת האסכולה החרדית את ההלכה.

"דברים שבלב"

בנושאי הלכה רבים – כדוגמת קניינים, קדושין, גטין ועוד – הלכה רווחת היא ש"דברים שבלב אינם דברים" והדיבור והמעשה גוברים. בשל כך, נכון היה לכאורה לומר זאת בנוגע לסוגיית הגיורים, שגם אם קיימת טענה, ולמיצער ישנו חשש מבוסס שהגיור נעשה רק מן השפה ולחוץ, ולעומת זאת "דבריו שבלב" היו נוגדים ולא כווננו לקבלת עול תורה ומצוות, ובכל זאת הגיור תקף, שכן כלל נקוט בידינו: "דברים שבלב אינם דברים". אלא שהיו שטענו כי סוגיית הגיור שונה, לפי שגוף מהותו של גיור הוא דברים שבין האדם ובין קונו, ולכן בכל הנוגע לגיור נכון יהיה להכריע ש"דברים שבלב הינם דברים"!

זו אכן אחת הטענות החרדיות המובהקות נגד הגיור הממלכתי: גם אם המתגייר מצהיר על קבלת מצוות הרי הוא עושה זאת מן השפה ולחוץ, ו"דברים

במוחו של קופירייטר יצירתי או אמרגן חוצות, אך אין לו כל ערך דתי, לאומי או חברתי. חבל על הכסף, על הזמן ועל האשלייה".

4 לא זה המקום לדון בפרוטרוט בסוגייה זו, אך יצוין כי גם אם ניתן לאתר, זעיר פה זעיר שם, אמירות קדומות אחרות, אם בתנ"ך, אם בתלמודים ואם במדרשים, מכל מקום מאז הכרעת הרמב"ם והשו"ע, רוב-ככל הפוסקים אימצו פסיקה זו הלכה למעשה, וכך כאמור גם בתי הדין לגיור.

נכון הוא שמבקרי המערכת הממלכתית מצטטים מיעוט פוסקים אשר מהם יכולה להשתמע הכרעה שונה. כך למשל סגנון תשובת הרב עוזיאל (אהע"ז סימן כ' – וראו פסקי עזיאל בשאלות הזמן, סימן ס"ה): "מכאן מפורש יוצא שאין דורשין ממנו לקיים המצוות, ואף לא צריך שבית דין ידעו שקיים אותן... מכל האמור למדנו שאין תנאי קיום המצוות מעכב את הגירות אפילו לכתחילה". אלא שהשוואת אימרה זו עם אימרות נוספות של הרב עוזיאל מלמדת כי, ככל הנראה, דבריו אינם מכוונים לקבלת המצוות אלא לקיום המצוות, כלומר הכרח להודיע לו שיקבל מצוות, ואין בולשים אחריו. לראיה, פסיקותיו הנוספות (משפטי עזיאל חלק א' י"ד סימנים י"ג-י"ד; שם, חלק ב' י"ד סימנים כ"ה, נ"ה-נ"ח; חאהע"ז סימנים י"ג-י"ד, י"ח, י"ט, כ"א) בהם הוא חוזר שוב ושוב על החובה של קבלת המצוות.

כך גם בנוגע לרד"צ הופמן אשר גם לגביו היו שניסו לדייק מתשובתו (שו"ת מלמד להועיל, סימן ג) שסבור כי ניתן לקבל גר ללא קבלת מצוות. גם במקרה זה בדיקה רחבה יותר של פסיקותיו מעלה את מופרכות הענין. ראו למשל סימן ז שם: "אם אומרת בפירוש שאינה רוצה לקבל מצוה זו (גיורת לכהן) אסור לקבלה! אבל בנידון דידן הרי אינה אומרת כן בפירוש, וא"כ אף דאנו יודעין שתעבור על איסור זה, מ"מ בשביל תקנת הכהן ובשביל תקנת זרעו מקבלין אותה". וראו 'אוהב גר', הנ"ל, עמ' 44-47.

שבבל" אלה מקעקעים מן היסוד את גיורו. אלא שאם בוחנים כדבעי את הפסיקות ההלכתיות בסוגייה זו, אזי מתברר שלא מעט פוסקים המקובלים לחלוטין על המיגזר החרדי, סבורים גם סבורים שבנוגע לגרות "דברים שבבל אינם דברים". כך למשל, האדמו"ר מצאנז, רבי יקותיאל יהודה הלברשטם (שו"ת דברי יציב סימן קס"ח), כותב מפורשות ש"קבלה בפה תליא, ומה שליבו בל עימו אינו סותר לדיבורו וגר גמור הוי".⁵ וכן גם רבי משה פיינשטיין (אגרות משה יו"ד חלק ג' סימן ק"ו): "לר"י בר יהודה דרך אין מקבלים לכתחילה ובדיעבד כשקיבלוהו הוא גר, ולכן משמע שגם לדין הרישא בלא קיבל עליו דבר אחד מדיני התורה נמי הוא רק דין שלכתחילה אין מקבלין, אבל בדיעבד כשקיבלוהו הוא גר וחייב אף במצוה זו שלא קיבל עליו, דמה שלא קיבל עליו אינו כלום לפוטרו דהא הוא מתנה על מה שכתוב בתורה שתנאו בטל".

זאת ועוד, רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי, אשר ללא ספק פסיקותיו מקובלות על המיגזר החרדי, בספרו אחיעזר (חלק ג', סימן כ"ו אות ה) הכריע שמתגייר אשר אומנם לא קיבל על עצמו לשמור את מלוא המצוות, אך עשה זאת לא בשל חוסר אמונה ("להכעיס") אלא בשל התגברות היצר ("לתיאבון"), אזי קבלת המצוות לא נפגמת בשל כך. אילו דבריו בנדון:

נראה דדין זה דנכרי שבא להתגייר ולקבל עליו כל המצוות חוץ מדקדוק אחד מדברי סופרים דאין מקבלין אותו, היינו במתנה שלא לקבל ושיהיה מותר לו דבר זה מן הדין, בזה אין מקבלים אותו, דאין שיור ותנאי בגירות ואין גירות לחצאין. אבל במי שמקבל עליו כל המצוות, רק שבדעתו לעבור לתיאבון אין זה חסרון בדין קבלת המצוות.

במילים אחרות: אי-קבלת מצוות "לתיאבון" אינה נחשבת כהכרזת "חוץ מדבר אחד" המעכבת את הגיור, גם אם היא גלויה וידועה לבית הדין.⁶ מאחר ולית מאן דפליג שברוב-ככל המקרים של "דברים שבבל" בכך מדובר, הרי מוכח שפוסקים חרדים חשובים ומוכרים סבורים שהגיור במקרים אלה תקף גם תקף.

אמור מעתה: אחיזת המערכת הממלכתית בגישה המכשירה גיורים כאלה, אמורה להיות מוסכמת ומקובלת - הלכתית - גם על אסכולות חרדיות, ולו גם

5 מעניין שאחת מהראיות אותן הוא מביא - ראייה הנתמכת בדברי אגדה - זהה לראיה לה נזקק הרב קוק בשו"ת דעת כהן סימן קנ"ג: "ופשיטא דבסתם מחזקינן ליה לגר תיכף כשמל וטבל וקיבל המצוות בפיו ואין אנו אחראים לדברים שבבל. וגם באבותינו קרא כתיב "ויפתוהו בפייה" וגו', ואמרו במדרשים שהיה ליבם פונה לע"ז ופסל מיכה היה עמם. ומכל מקום כיוון שקיבלו בפה נגמרה הגירות".

6 ראו גם מה שכתב הרב הרצוג, היכל יצחק אהע"ז סימן י"ט: "חוץ מדבר אחד" הוא רק התנייה מפורשת או אומדנא חזקה, ולעומת זאת התנהגות לתיאבון "זה לא נקרא שיור בגירות".

בדיעבד, אם רק הדברים נבחנים הלכתית ועניינית.

גיור קטנים המאומצים במשפחה חילונית

ביקורת נוספת המוטחת גם היא שוב ושוב מול בתי הדין הממלכתיים היא נכונותם לגייר קטנים גם כאשר הללו עומדים לגדול בבתי הוריהם המאמצים אשר אינם מקפידים על קלה כחמורה. בכתובות (י"א, א): "אמר רב הונא גר קטן מטבילין אותו על דעת בית דין. מאי קמ"ל, דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו... הכא במאי עסקינן, בגר שנתגיירו בניו ובנותיו עמו דניחא להו במאי דעביד אבוהון...".⁷ מכאן שתקפות גיור קטן נסמכת על תפיסת "זכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו". דא עקא, כאשר מדובר בקטין שעתיד לגדול בבית חילוני, הרי יש אולי מקום לטענה כי "זכות היא לו" דווקא שלא יתגייר, שיישאר גוי ולא יהיה עבריין. ואם כך, שמטת את הקרקע תחת לא מעט גיורי קטנים מאומצים.

אלא ששוב, גם כאן עולה כי פוסקי המאה האחרונה חלוקים בשאלה זו בלא כל קשר לשיוך אידאולוגי.⁸ מחד גיסא ר' יצחק אלחנן (דבריו הובאו בשו"ת מטה לוי חלק ב' סימן נ"ה), ר' איצ'לה מפונייביז' (שו"ת זכר יצחק סימן ב') ואף הרב קוק (שו"ת דעת כהן סימן קמ"ז) והרב ישראלי (משפטי שאול סימן ל"ח) ועוד, סברו שמצב כזה אכן "לא מיקרי זכות אלא חובה". ברם מאידך גיסא, ר' יצחק שמלקיש (שו"ת בית יצחק יו"ד חלק ב' סימן ק'), ושם אהע"ז סימן ס"ט), ר' חיים עוזר גרודזינסקי (אחיעזר חלק ג' סימן כ"ח) וכן ר' משה פיינשטיין (דברות משה, שבת פ"ד הערה יא) ועוד, סבורים שהגירות היא בגדר "זכות" בכל מקרה, היינו גם במקרה כזה.

ובכן, היעלה על הדעת לטעון שגיור כזה אינו תקף בעוד ש"גלריה" נכבדה כזו של פוסקים המקובלים גם על החוגים החרדים מכשירים אותו?!

ביטול גיורים

אחד מהפולמוסים הנוקבים שהתנהלו לאחרונה נסב סביב מקרה בו נטען בבית דין רבני מחוזי, ואחריו בבית הדין הרבני הגדול, לביטול גיור מסויים. או-אז נשמעה ברבים טענה: אין דבר כזה "ביטול גיור", והשתמע אפוא שהאסכולה החרדית מכירה הלכתית בביטול גיורים בעוד שהאסכולה הממלכתית אינה מכירה הלכתית בביטול גיורים.

אלא שהעובדות טופחות על פני הטוענים כך. מתברר שהמערכת הממלכתית גם היא ביטלה גיורים, לא פעם וגם לא פעמיים.⁹ לדוגמא, מקרה בו אשה ובתה

7 וראו כתובות שם תוס' ד"ה 'מטבילין' וכן תוס' סנהדרין ס"ח, ב ד"ה 'קטן'.

8 סקירה ממצה ראו בספר 'אוהב גר' הנ"ל, עמ' 156-164.

9 הדוגמאות שלהלן, מספר 'אוהב גר' הנ"ל, עמ' 177-188.

גויירו על ידי בית הדין ולאחר מכן גילה משרד הפנים כי האם קיימה, לפני הגיור ואחריו, קשרים עם נכרי, ברמה של קיום יחסי אישות, והסתירה זאת מבית הדין. משרד הפנים פנה לבית הדין לשם ביטול הגיור של האם וממילא גם של הבת. הדיינים נחלקו ביניהם: דיין אחד סבר שאין הצדקה לביטול הגיור שכן - לדידו - יתכן שהמתגיירת לא ידעה שאסור ליהודי לחיות חיי אישות עם נכרי; עזיבת בן זוג הוא נסיון מאוד קשה; "דברים שבלב אינם דברים" ועוד. עמיתו חלקו עליו: התנהגותה אינה ביטוי של "חוץ מדבר אחד", אלא מהווה התרסה ישירה נגד כל מושג הגיור; מדובר באונאה במזיד של בית הדין בדבר מהותי; לא מדובר ב'אונס' הלכתי אלא בסיטואציה מתמשכת ועוד. בשל כל האמור ביטל בית הדין את גיורה של האם [גרות הבת נותרה בעינה – זכות היא לה].

ועוד מקרה בו נערך גיור על ידי בית הדין הממלכתי, ולאחר מכן התברר שהמתגייר לא סיפר שמשרד הפנים שלל את אזרחותו ואת אשרת העולה שלו; הוא הציג עצמו כאזרח ישראלי על סמך ת"ז שנשללה ממנו על ידי משרד הפנים ולא סיפר שהיה נתון לחקירה פלילית ועוד. בית הדין קבע גם כאן שהגיור הושג בדרך של הטעייה מהותית כלפי בית הדין ולכן "הליך הגיור בטל מעיקרו ולמעשה לא התרחש מעולם".

אמור מעתה, גם המערכת הממלכתית "יודעת" לבטל גיורים, למיצער כאשר מגיעים מים עד נפש והגיור מופרך מעיקרו. ניתן כמובן לומר שאצל "אלה" (החרדים) המים מגיעים יותר מהר בעוד שאצל "אלה" (הממלכתיים) המים מגיעים יותר לאט, אך זה כבר לא ויכוח מהותי אלא כמותי.

ארבעת הדוגמאות הנ"ל חושפות אם כן את התמונה האמיתית. כל עוד בהלכה עסקינן, מתברר כי הליכות בתי הדין הממלכתיים לגיור נשענות על ההלכה הכתובה והמסורה, זו שהוכרעה על ידי פוסקים מובהקים, מוכרים, מקובלים ומוסכמים.

יחס הרבנות הראשית ל"מכון המשותף"

בהקשר זה תצויין נקודה נוספת, שאומנם אינה הלכתית אך היא כרוכה הסטורית ישירות בנדון דידן: שלילה מובהקת של הרבנות הראשית לישראל – הן הרבנים שפירא ואלהו זצ"ל, הן הרבנים לאו ובקשי-דורון שליט"א – את דרכו של "המכון המשותף לגיור, בחסות שלושת זרמי היהדות". בכמה הודעות¹⁰

פרסמו הרבנים הראשיים הנ"ל דברים חדים, ברורים ונוקבים בנדון:

"שמוע שמענו על ההצעה בענין הגיורים בארץ ... בעניין ... הקמת מקום ללימודי יהדות, אין להרשות בשום פנים ואופן לשום אדם שאינו שומר תורה

10 ראו 'ואוהב גר' הנ"ל, עמ' 302-305.

ומצוות ואינו מאמין בתורה שהיא מן השמים, שיהיה חבר בהנהלה או שיהיה לו חלק בקביעת המורים והמרצים. לא יעלה על הדעת שאדם כזה אם היה בא להתגייר לא היינו מקבלים אותו, שהרי אפילו אם לא קיבל עליו הגר איסור דרבנן לא מגיירים אותו – היעלה על הדעת שהוא יהיה שותף בלימוד הגויים! ובזה אנו מתכוונים לרפורמים ולקונסרבטיבים...

המועצה קיבלה את הודעתו החד משמעית של שר האוצר כי אין ולא יהיו עוד בישראל גיורים שאינם כהלכה... מעשים המכונים "גיור" ושיש בהם חיקוי לגיור. דרישת מועצת הרבנות הראשית היא כי בלעדיות זו של הגיור ע"פ ההלכה תעוגן בחוק ותקבל תוקף חוקי. ... גיור הינו ענין אישי של המתגייר עצמו והוא, ורק הוא, נדרש לשכנע את את ביה"ד כי הוא מקבל על עצמו עול תורה ומצוות... אין ולא יהיו לעיני ביה"ד אלא ענינו של זה שבא בפניהם... הגיור בישראל חייב לידון ולהיעשות אך ורק בבתי הדין הרבניים ע"פ דין תורה...

... אלו שאינם מאמינים בתורה מן השמים... אין להעלות על הדעת להקים מוסד משותף איתם. תורת ישראל אחת היא וניתנה מן השמים ואין מקום לסטייה כל שהיא ממה שהורונו חכמי כל הדורות... הגיור בישראל הינו כרטיס הכניסה לעם ישראל והוא ייעשה אך ורק ע"פ תורת ישראל.

מכאן, שכל מיתקפה על מערכת הגיורים הממלכתית בטענה כאילו היא מזדהה עם דרכו של "המכון המשותף", אינה אלא מניפולציה דמגוגית נטולת ידיים ורגליים.

סיכום

האמור לעיל מדבר אפוא בעד עצמו: כל הטוען שנקודת המחלוקת בין מערכת בתי הדין לגיור ובין המערכת החרדית היא הלכתית, אינו אומר אמת. תשתית המדיניות ההלכתית עליה מבוססת המערכת הממלכתית, היא הלכתית ומוסכמת לכולי עלמא. ניתן לומר עליה שהיא "דיעבדית"; לא ניתן לומר עליה שהיא לא תקפה!

ואחר שלא זו נקודת המחלוקת, ברור לחלוטין שהנקודה היא אחרת לגמרי. שורש המחלוקת הוא אידאי – השקפת עולם!¹¹

ההערכה היא ש"מסתובבים" בינינו כיום, במדינת ישראל, למעלה מ-300,000 גויים-ישראלים מן הסוג עליו אנחנו מדברים. האסכולה הממלכתית גורסת כי כל עוד אנחנו ניצבים על קרקע הלכתית מוצקה, ולו גם קרקע דיעבדית, הרי עלינו להיכנס לכתחילה לעוביה של קורה זו. עלינו לדאוג ל"זרע ישראל" אלו. עלינו להציל את עצמנו מהתבוללות, מטמיעה, מנישואי תערובת ומהגדלת אוכלוסיה "גויית-ישראלית" זו. עלינו להיכנס אפוא לכתחילה, בעיניים פקוחות, לדיעבדים אלה, כאמור כל עוד הם יצוקים על אדני הלכה כתובה ומסורה. על כך רשאית לחלוק האסכולה החרדית. כמיטב מסורתה האידיאית וההסטורית, אף בנדון זה היא רשאית לטעון שרצונה לשמר את עצמה בחממה נבדלת, לדאוג בעיקר לאוכלוסייתה-היא בלא שתיזקק לשיקולים כלל-ישראליים, ולכן מבחינתה אין לה שום רצון להיכנס לדיעבדים אלה. אם כך הייתה מוצגת המחלוקת, היא הייתה מוצגת נכוחה ואכן היה בסיס אמיתי לכל צד וצד. דא עקא, ממש לא כך היא מוצגת.

11 הרב ישראל רוזן אכן מצהיר בספרו 'ואוהב גר' הנ"ל, עמ' 43, ללא כחל וסרק ובמפורש: "עלי להודות בפה מלא: אני מקבל באהבה וברצון את האשמותיו של דיין ביה"ד הגדול הרב אברהם שרמן, שהאשים את דייני הגיור במניעים לאומיים. אני סבור כי להיבטים אלו אכן יש בית-מבוא רחב בהלכה, ובוודאי בסוגיות חברתיות כלל-ישראליות. אני גם סבור כי בענייני ציבור יש מקום לילך אחר המיקל..."